

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.23 (3095) ●

● ЧАЦВЕР, 19 чэрвеня, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Фарбы шчырай творчасці
Выстава малюнкаў дзяцей з парушэннем слыху праходзіць у Міністэрстве замежных спраў Беларусі **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Майстар нацюрморта, партрэта і пейзажа
Набліжаецца 200-годдзе з дня нараджэння Івана Хруцкага **Стар. 4**

Са студэнтаў — у выкладчыкі

Дзесяць гадоў у Мінску паспяхова рэалізуецца расійска-беларускі інтэграцыйны праект у сферы адукацыі

Іван Ждановіч

У Маскве ў 1991 годзе быў створаны Расійскі дзяржаўны сацыяльны інстытут. У хуткім часе ён стаў універсітэтам, які цяпер — самы буйны ў Расіі і Еўропе: у РДСУ навучаюцца 93 тысячы студэнтаў. А па агульнай колькасці — 120 тысяч чалавек — ён уваходзіць у пяцёрку буйнейшых універсітэтаў свету. Цяпер на тэрыторыі Расіі працуе 45 яго філіялаў. Яшчэ 9 — у замежных краінах, і сярод іх Мінскі — самы буйны.

— На пачатку мы вельмі ўважліва вывучалі сусветны вопыт, у першую чаргу такіх краін, як Германія, Ізраіль, Швецыя, Фінляндыя, — расказваў на ўрачыстасцях у Мінскім філіяле, прысвечаных яго 10-годдзю, нязменны рэктар РДСУ, акадэмік Расійскай акадэміі навук Васілій Жукаў. — І навучалі спачатку выкладчыкаў, а не студэнтаў.

Малады яшчэ універсітэт 10 гадоў таму адкрыў філіял у Мінску. Педагагі РДСУ сумесна з беларускімі калегамі задумалі стварыць структуру, каб злучыць вучэбна-метадычныя патэнцыялы абедзвюх краін.

Такі, на першы погляд, прыватны факт: ураджэнец Тульскай вобласці, выкладчык РДСУ

Гэтыя студэнты прыехалі вучыцца ў Мінскі філіял РДСУ з Расіі

Сяргей Палятаеў згуляў выселле з каляжанкай з Мінска. Але менавіта гэтая “сямейная інтэграцыя” папярэднічала нараджэнню ў Мінску новай навучальнай

установы.

— Я, мусіць, гадоў з шэсць курсіраваў паміж Мінскам і Масквой, дзе на той час працаваў, — з усмешкай ус-

памінае Аляксандр Палятаеў, дырэктар Мінскага філіяла РДСУ. — І аднойчы сын задаў пытанне: а чаму гэта мой тата ўвесь час ад’язджае? → **Стар. 2**

Пісьменніца, якая стварыла сваю краіну

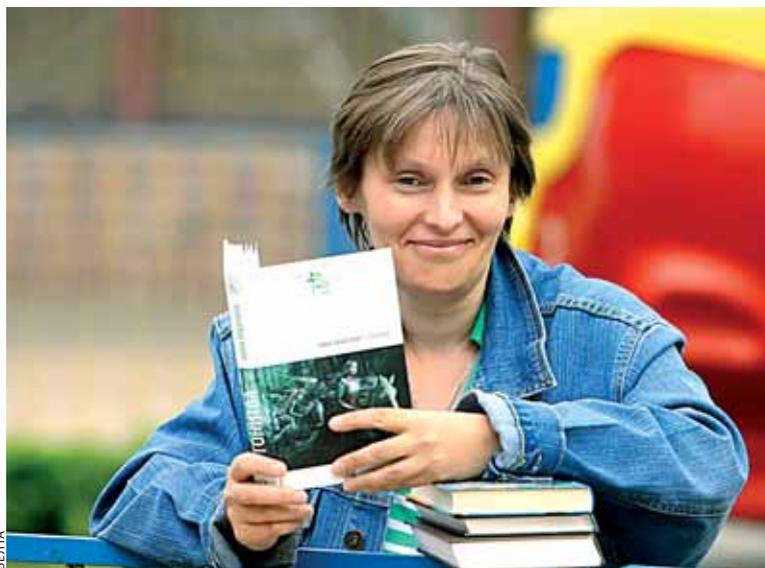
Міжнародныя эксперты прызналі Ніку Ракіціну з Гомеля лепшым маладым фантастам Еўропы

Вольга Кустава

За 36-гадовую гісторыю конкурсу, які заснаваў Еўрапейскі саюз навукавай фантастыкі, упершыню ўзнагароду атрымала прадстаўніца Беларусі. Прычым перамогу прынес дэбютны раман. Восем гадоў гомельская настаўніца стварала сваю краіну. Гісторыя прыдуманай дзяржавы заснавана на легендах і паданнях Вялікага княства Літоўскага. Раман “Ганітва” — гэта быццам рэха “дзікага палявання” Уладзіміра Караткеві-

ча. Героі — не эльфы, цмокі і ведзьмакі, а легендарныя беларускія персанажы.

Каб сабраць гістарычную мазаіку, гамяльчанцы прыйшлося паездзіць па Беларусі, Польшчы і Літве. Цяпер прозвішча беларускай пісьменніцы — у так званым “элітарным” спісе. Два гады таму спецыяльную прэмію “Гран-майстар еўрапейскай фантастыкі” атрымалі браты Стругацкія і Гары Гарысан. Прэстыжнай прэміі быў удастоены і Сяргей Лук’яненка — аўтар “Начнога дазору”.

Ніка Ракіціна і яе кніга “Ганітва”

ВЕСТКИ

Яскравае адлюстраванне праблемы

Алена Ліхач

У штаб-кватэры ААН у Нью-Йорку экспануецца беларуская фотавыстава “Процідзеянне гандлю людзьмі: умацаванне партнёрства і ўзгодненасць намаганняў”. Фотавыстава арганізавана беларускай місіяй з нагоды тэматычных дэбатаў Генеральнай Асамблеі ААН.

У цырымоніі адкрыцця выставы ў галоўным будынку сакратарыята ААН прынялі ўдзел міністр замежных спраў Аб’яднаных Арабскіх Эміратаў Анвар Гаргаш, першы намеснік генеральнага сакратара ААН Аша-Роўз Мігіра, кіраўнікі дыпламатычных місій дзяржаў-членаў ААН, супрацоўнікі сакратарыята ААН.

На цырымоніі адкрыцця выступілі намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Наталля Пяткевіч і намеснік генеральнага дырэктара Міжнароднай арганізацыі міграцыі Ндыора Ндыайе.

Экспазіцыя ўключае ў сябе дакументальныя матэрыялы аб ключавых падзеях міжнароднага і нацыянальнага характару ў сферы процідзеяння гандлю людзьмі за апошнія некалькі гадоў, да якіх Беларусь мела непасрэднае дачыненне і якія садзейнічалі вынясенню пытанняў барацьбы з гандлем людзьмі на разгляд Генеральнай Асамблеі ААН.

Пачынаючы з беларускай ініцыятывы па процідзеянні гандлю людзьмі на саміце ААН у 2005 годзе, выстаўка акцэнтуюе ўвагу на дзейнасці Беларусі і яе супрацоўніцтве з асноўнымі партнёрамі: Міжнароднай арганізацыяй міграцыі (МАМ), Упраўленнем ААН па наркотыках і злачыннасці, Дзіцячым фондам ААН (ЮНІСЕФ), АБСЕ і іншымі.

У якасці яскравага прыкладу эфектыўнага партнёрства выстава адлюстроўвае дзейнасць Міжнароднага вучэбнага цэнтру па пытаннях міграцыі і процідзеяння гандлю людзьмі ў Мінску, створанага ва ўзаемадзеянні з МАМ.

Фарбы шчырай творчасці

Выстава малюнкаў дзяцей з парушэннем слыху “Жадаеце нас пачуць — глядзіце” праходзіць у Міністэрстве замежных спраў Беларусі

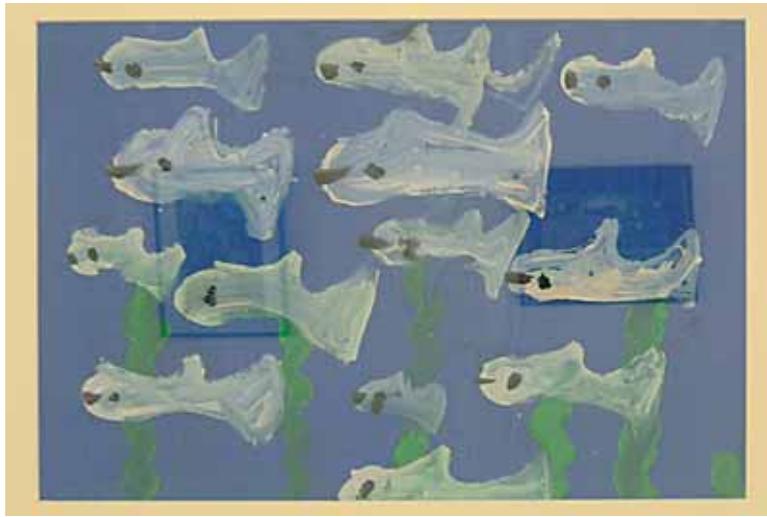
Юныя мастакі падчас адкрыцця выставы

Уладзімір Матвееў

Выступаючы на цырымоніі адкрыцця, міністр замежных спраў Сяргей Мартынаў адзначыў, што ў МЗС Беларусі склалася традыцыя экспанавання твораў беларускіх мастакоў — як масцітых, так і пачаткоўцаў. А вось выстава творчасці

дзяцей праводзіцца тут упершыню. “Дзіцячыя работы не меней цікавыя, чым работы дарослых. У гэтых творах мы бачым прамую перадачу ўражанняў, яркі і каларытны погляд на жыццё”, — сказаў Сяргей Мартынаў.

Адкрыццё выставы было прымеркавана да Сусветнага дня

Малюнак Дашы Турко

абароны дзяцей. На ёй прадстаўлены работы ўдзельнікаў творчай майстэрні “Фарба” спецыяльнай агульнаадукацыйнай школы №14 г. Мінска для дзяцей з парушэннем слыху. Малюнкi ўдзельнікаў майстэрні выкананы ў розных тэхніках: пастэллю, акварэллю і гуашшу.

Творчая майстэрня “Фарба”

была арганізавана ў 1993 годзе. Тут юным мастакам дапамагаюць уключыцца ў творчы працэс, самарэалізавацца ў адпаведнасці са сваімі магчымасцямі. Работы дзяцей творчай майстэрні “Фарба” экспанаваліся ў Швейцарыі, Францыі, Вялікабрытаніі, ЗША, Ізраілі, Японіі.

Са студэнтаў — у выкладчыкі

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Дзеля сям’і расіянін збіраўся пакінуць Маскву, а кіраўніцтва універсітэта ўбачыла ў такой “расстаноўцы сіл” свае плюсы — і даручыла яму, кандыдату эканамічных навук, арганізаваць філіял у Мінску. Пры гэтым рэктар так абзначыў мэту: трэба рэалізаваць менавіта інтэграцыйны, а не камерцыйны праект.

Першымі выкладчыкамі тут былі масквічы. Яны навучалі як

студэнтаў філіяла, так і беларускіх калег. Цяпер жа ў Мінску выкладаюць у асноўным самі былыя выпускнікі, аспіранты, маладыя кандыдаты навук. А па некаторых спецыяльных прадметах, накіраваных на сацыяльныя тэхналогіі, і масквічам ёсць у беларусаў чаму павучыцца.

Па-добраму зайздросцяць расійскія калегі і ўмовам, у якіх беларускія выкладчыкі вядуць навучанне будучых сацыяльных

работнікаў, псіхолагаў, юрыстаў. У капітальна рэканструяваным будынку былога дзіцячага сада створаны сучасныя аўдыторыі, абсталяваныя мультымедычнымі сродкамі, багатая бібліятэка. Ёсць камп’ютарныя класы, цэнтр інавацыйных тэхналогій. Працуе 7 кафедраў, тры чвэрці выкладчыкаў — гэта кандыдаты і дактары навук.

— У нас навучаюцца студэнты не толькі з Беларусі, але і з Расіі,

Казахстана, Азербайджана, Польшчы, Літвы, Ізраіля, — гаворыць Сяргей Палятаеў. — Дарэчы, у многіх замежнікаў ёсць беларускія карані. За 10 гадоў дыпломы РДСУ у філіяле атрымалі 1134 спецыялісты. Яны паспяхова працуюць ва ўстановах сацыяльнага профілю як у Беларусі, так і ў Расіі.

З цягам часу такіх спецыялістаў будзе патрэбна ўсё больш, а значыць, філіял мае добрыя перспектывы для развіцця.

Калі ласка, у цэнтр Еўропы!

Памятны знак “Геаграфічны цэнтр Еўропы” адкрыўся ў Полацку.

Геадэзісты рэспубліканскага прадпрыемства “Белаэракосмагеадэзія” вырашылі знайсці цэнтр Еўропы з дапамогай сучасных камп’ютарных праграм і прыйшлі да высновы, што ён знаходзіцца менавіта ў Полацку. Расійскія вучоныя з Цэнтральнага навукова-даследчага інстытута геадэзіі, аэраздымкі і картаграфіі пацвердзілі разлікі беларускіх калегаў і пагадзіліся з іх метадыкай вызначэння межаў Старога Свету. Цяпер кожны, хто наведае Полацк, зможа атрымаць памятны сертыфікат аб тым, што ён пабываў у самым сэрцы Еўропы.

“Акадэмкніга”: адраджэнне традыцый, альбо Юбілей, які ператварыўся ў сапраўднае міжнароднае свята

Галіна Івуць, Адам Мальдзіс

У савецкія часы магазіны “Акадэмкнігі” былі амаль ва ўсіх буйных гарадах краіны. У іх можна было набыць навуковую і асветніцкую літаратуру па ўсіх напрамках ведаў. З распадам Саюза ранейшыя сувязі абарваліся, у мінскай “Акадэмкнізе” сталі гандляваць футрамі, касметыкай і, для вонкавага прыліку, дэтэктыўнымі раманамі.

— Такая сітуацыя не магла не ўстрывожыць вучоных, — успамінаў на вечарыне, прысвечанай дзесяцігоддзю адроджанай “Акадэмкнігі”, былы віцэ-прэзідэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Ігар Валатоўскі. — Мы не раз збіраліся, абмяркоўвалі сітуацыю. Усё ўпіралася ў адсутнасць ініцыятыўнага і кампетэнтнага кіраўніка. Нарэшце мы спынілі выбар на Софіі Антонаўне Жыбулеўскай — яе рэкамендавала тагачаснае Таварыства аматараў кнігі. І не памыліліся. Новы дырэктар магазіна хутка ўзнавіла ранейшыя сувязі, што з адабрэннем было сустрэта і ў маскоўскай, і ў Санкт-пецярбургскай “Акадэмкнігах”, падабрала кадры. І цяпер

навуковай кнігай з перавыкананнем усіх планаў тут гандлююць у дзвюх залах.

Вядома, кнігарня, якая па праву лічыцца адной з лепшых у Мінску, найперш распаўсюджвае прадукцыю выдавецтваў “Беларуская навука” і Белдзяржуніверсітэта. Але можна тут знайсці і выданні энцыклапедычныя, медыцынскія, пазнавальныя. Сюды прыходзяць, каб заказаць кнігу, выдадзеную на перыферыі, прыносяць на камісію літаратуры прыватныя выдавецтвы. Да стэнда, прысвечанага рускай кнізе, нядаўна дадаўся ўкраінскі, пра што ўхвальна гаварыў на вечарыне Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Украіны ў Беларусі Ігар Лыхавы.

Сціплы юбілей, здавалася б, звычайнай кнігарні ў сілу яе запатрабаванасці, значнасці зробленага набыў элітарны характар. З віншаваннямі выступілі віцэ-прэзідэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Пётр Віцязь, прадстаўнікі Міністэрства інфармацыі, Нацыянальнай бібліятэкі, рэдакцыі газеты “СБ-Беларусь сёння”, іншых устаноў і арганізацый. Віншаванні работнікам беларускай “Акадэмкнігі” прыслалі віцэ-прэзідэнт

У “Акадэмкнізе” працуе дружны калектыв

Расійскай акадэміі навук, відныя Санкт-пецярбургскія вучоныя. А ў канцэрце прынялі ўдзел вядомыя калектывы, саліст Венскай оперы і... работнікі самога магазіна, якія праспявалі свой гімн, словы і музыку якога напісала таварыства Алена Юдзіна.

Незвычайнасці вечарыне прыдало і тое, што адбылася яна ў рэпрэзентацыйнай аранжарэі акадэмічнага Цэнтральнага батанічнага сада. Выступоўцы прыгадалі:

Партрэт у скандынаўскім стылі

Жанна Катлярова

У Беларусі праходзяць Дні культуры Швецыі.

Адкрылі праграму Літаратурныя дні Швецыі ў Полацку. Шведскія пісьменнікі Сіла Наўман, Іда Бёр’ель, Солья Крапу, Андэш Будэгард сустраліся таксама з мінскай публікай, пабывалі ў Лунінцы і Баранавічах.

Два фотапраекты — выстава вядомага шведскага фотамастака Енца Ластхейна “Белае мора — чорнае мора” і выстава работ маладых шведскіх фатографіаў “Балансуючы паміж Стакгольмам і Мінскам” экспануюцца ў сталіцы, паедуць яны і па рэгіёнах краіны. Другая экспазіцыя — гэта дыпломныя работы шведскіх студэнтаў. Ёсць намеры арганізаваць сумесныя праекты, дзе будуць выстаўляцца таксама работы маладых беларускіх аўтароў.

Фестываль сучаснага шведскага кіно прайшоў у сталічным кінатэатры “Цэнтральны”. Беларускія кінааматары змаглі пабачыць па вострым паўнаметражных і кароткаметражных фільмаў 2006-2007 гадоў. Найбольш цікавая карціна “Ты жывы!” вядомага шведскага рэжысёра Роя Андэрсена. А ўвогуле былі прадстаўлены ўсе жанры сучаснага кінематографа: меладрама, псіхалагічная драма, трылер, камедыя.

Асаблівасцю Дзён культуры Швецыі сёлета стала музычная частка. У Мінску, у прыватнасці, быў прадстаўлены канцэрт “Сучасная музыка ад сучасных жанчын” з удзелам шведскіх жаночых калектываў.

Мы прызвычаліся, што хутчэй Віцебск назавуць горадам мастакоў ці нават Маладзечна, чым Мінск. А між тым, калі быць аб'ектыўным, даўно ўжо наша сталіца і з'яўляецца сталіцай выяўленчага мастацтва. І справа не толькі ў шырокім дыяпазоне стасункаў творцаў з гледачамі. І зусім — не ў колькасці выстаў, што арганізуююцца ў горадзе над Свіслаччу... Мінск — адукацыйны мастацкі цэнтр краіны. Акадэмія мастацтваў, мастацкае вучылішча, каледж мастацтваў. Апошнія пятнаццаць-дваццаць гадоў тут — і галоўны мастацкі перыядычны друк: часопіс “Мастацтва”, газета “Культура”. А яшчэ і раней заснаваныя выданні — дастаткова ўважлівыя да здабыткаў жывапісцаў, скульптараў, графікаў...

Мінск. Гасцініца “Еўропа”. Ленінская вуліца

Знічкі Аічыны

Мінск. Захар'еўская вуліца. На другім плане — чатырохпавярховы атэль Гарні

Мінск. Віленскі вакзал. Пачатак XX ст.

Мінск. Гімназія Рэймана

Алесь Карлюкевіч

І маючы ўсе гэтыя акалічнасці пад увагай, не магу не згадаць вялікую кагорту мастакоў-сучаснікаў, хто нараджэннем сваім абавязаны Мінску. У іх шэрагах — жывапісец і графік Янка Раманоўскі, Уладзімір Стальмашонак, скульптар Уладзімір Ананька, народны мастак Беларусі Іван Ахрэмчык, Анатоль Бараноўскі, Фёдар Бараноўскі, Генрых Бржазоўскі, Юрый Карачун, Арлен Кашкурэвіч, Віктар Вярсоцкі, Рыгор Віткоўскі, Давід Габерман... Яны — розныя па гадах нараджэння, аднолькавыя ў большасці сваёй у галоўным: бачылі і па-мастацку, творча асэнсоўвалі даваенны горад. Той Мінск, які шмат што яшчэ захоўваў з даўніны. Можна браць відарысы са старых паштовак, прыкладваць да палотнаў і графічных лістоў мастакоў — і ўзбагачацца адметным прачытаннем біяграфіі горада над Свіслаччу.

Ужо толькі да юбілейных дат (і то, пэўна, не заўсёды, хутчэй — у звязку з дачкой — таксама мастачкай) згадваецца імя Рыгора Антонавіча Віткоўскага (нарадзіўся ў 1923 годзе). А часцей бы выстаўлялася яго серыя графічных работ пад агульнай назвай “Мінск учора і сёння”, то і адкрыццяў у нас паболела... Адкрыццяў, звязаных

з эстэтычнай, духоўнай асаладой.

Легенда беларускага жывапісу — Іван Восіпавіч Ахрэмчык. Нарадзіўся ў 1903 годзе. Пакінуў след не толькі ў жывапісе, а займаўся яшчэ і дэкаратыўна-прыкладным мастацтвам. Зазірніце ў Дом дружбы па вуліцы Захарава. Пано “Беларускія народныя майстры” — яго і Ісака Давідовіча работа. Разам яны выканалі і плафон “Дружба народаў” у Беларускай тэатры юнага гледача. А партрэты мінчан, зробленыя Іванам Восіпавічам, — сапраўдная галерэя: Уладзіслаў Галубок, Кузьма Чорны, Марыя Осіпава, Пятро Глебка, Глеб Глебаў, Еўсцігней Міровіч...

Мінск. Гарадскі тэатр

Губернатарскі сад. Рака Свіслач. Пачатак XX ст.

“Мінск наш”, “Вуліца Танкавая”, “Вызваленне Мінска ў 1944 годзе” — гэта толькі некаторыя з “гарадскіх” работ жывапісца Фёдара Бараноўскага. Сталіца, колішнія яе ваколіцы — і на пейзажах Генрыха Бржазоўскага. Мне асабліва даспадобы “Дубы Курасоў-

шчыны”. Шкада, што працы гэтага класіка сацрэалізму ў айчынным жывапісе, лічы, не выстаўляюцца ў Мінску, малавядомыя сталічнаму гледачу. Большасць намаляваных за доўгае творчае жыццё карцін (нарадзіўся Бржазоўскі ў 1912 годзе, пражыў больш як 90 гадоў, працаваў у майстэрні амаль да апошніх сваіх дзён) зна-

сталіцы можна па праву лічыць і народнага мастака Беларусі Мая Данцыга (нарадзіўся ў 1930 годзе). “Раніца новага Мінска”, “Мой горад старажытны, малады”, “Вызваленне” — у актыве неардынарнага, таленавітага творцы безлічы работ, прысвечаных роднаму Мінску. Многія палотны Мая Данцыга ёсць у фондах і экспазіцыі не толькі музе-

яў Беларусі, але і Траццякоўскай галерэі ў Маскве.

Экскурсіі па горадзе прынясуць вам велізарнейшую асаладу, калі вы ўзброіцеся рэпрадукцыямі работ такіх чуйных да мінскай прасторы мастакоў, як Раіса Кудрэвіч, Яўген Кулік, Барыс Караванаў (шкада, што вось колькі ўжо гадоў ён жыве ў Ізраілі, хаця і Мінск не забывае — прывозіць сюды свае новыя работы), Лілія Краскова, Дзяніс Раманюк, Вячаслаў Рускевіч, Ігар Рымашэўскі, Васіль Сумараў... У кожнага з іх — свой горад, свае ўражанні і адкрыцці. Уявіўшы віртуальную магчымасць пабачыць усе “мінскія” творы разам, я дзіўлюся багаццю адкрыццяў, якія здзей-

снены розумам і фантазіяй мастакоў розных пакаленняў.

Ёсць яшчэ адно імя, чые творчыя здабыткі прыцягваюць мяне асабліва. Мікалай Васільевіч Дучыц... Ён нарадзіўся, праўда, не ў Мінску, а на Гродзеншчыне — у старажытным мястэчку Навагрудка. Адукацыю прафесійную атрымаў у 1914–1915 гг. — у Петраградскай школе таварыства заахвочвання мастацтваў. У мастацкіх выстаўках пачаў удзельнічаць у 1925 годзе. Пейзажы “У старым Мінску”, “Мост на вуліцы Янкі Купалы”, “На беразе Свіслачы” — гэта сапраўдная сімфонія захопленасці жыццём, уражлівы погляд праз часы і прастору. Але самае галоўнае, то раіў бы разгледзець сярод здабыткаў Мікалая Дучыца — серыю гравюр “Стары Мінск” і цыкл акварэляў, аб’яднаных агульнай назвай “Краявіды Мінска”. Так хочацца, каб усе са згаданых работ прадсталі перад гледачом разам, у адной мастацкай зале. Мо адважыцца на такі творчы праект Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь, які становіцца ўсё больш і больш прыцягальным для мінчукоў, гасцей сталіцы?.. І, акрамя згаданых майстроў, дадаць у

такі асаблівы “Мінскі вернісаж” жывапіс і графіку Юзафа Пешкі (жыў у Мінску напрыканцы 18 стагоддзя), Яна Дамеля, бацькі і сына Антонія і Юзафа Гілярыя Главацкіх... Уявіце, якія цуды нам прыдчыняюцца! А поруч з карцінамі, пейзажамі, графічнымі лістамі — старыя фатаграфічныя паштоўкі пра Мінск канца XIX — пачатку XX стагоддзя. Мо нават такая экспазіцыя стала б асновай, фундаментам Мінскага гарадскога краязнаўчага музея, стварыць які даўно наспела патрэба? Ці хутчэй узнавіць. У 1911 годзе члены Таварыства аматараў прыродазнаўства, этнаграфіі і археалогіі ўжо былі стварылі гарадскую скарбніцу памятак даўніны. Адчыніў музей свае дзверы ў чэрвені 1912 і праіснаваў да 1915 года. Складаўся з наступных аддзелаў: археалагічны, гістарычны, этнаграфічны, прыродазнаўчы і мастацка-прамысловы. Асноўная экспазіцыя была з ахвяраванняў заснавальнікаў музея, устаноў горада, жыхароў Мінска, словам, тых мінчан, хто да гістарычнай памяці нераўнадушны. Здаецца, такія яшчэ не перавяліся...

© В поісках утраченного Паштоўкі з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава

З Германіі ў Мінск. Пешшу...

Іван Яцкавец

Немец Хорст Кунт накіраваўся ў падарожжа да Беларусі.

Маршрут пачаўся у канцы мая на поўначы Германіі, прадоўжыцца па тэрыторыі Польшчы. Уладальнік невялікага магазіна заагавараў прайдзе Белавежскую пушчу, хоча наведаць Мірскі замак і Валожынскую школу-інтэрнат, якой аказвае гуманітарную дапамогу.

Падарожнік мае намер прайсці каля 2100 кіламетраў і фінішаваць у Мінску ў другой палове лета.

Дарэчы, такім чынам Хорст Кунт робіць сабе арыгінальны падарунак да 65-годдзя.

Сем футаў пад кілем!

Дзіяна Курыла

Мара пра круіз на белым цеплаходзе стала явай для турыстаў Нацыянальнага парка "Браслаўскія азёры". Камфортнае прагулачнае судна зрабіла першы рэйс па возеры Дрывяты.

Намеснік генеральнага дырэктара Нацыянальнага парка "Браслаўскія азёры" Мікалай Баравік раскажаў, што рачны цеплаход, які пераабсталывалі і капітальна парамантавалі гомельскія спецыялісты, можа прыняць на борт каля 50 пасажыраў. Да паслуг турыстаў дзве каюткампаніі, сауна, бар.

Цяпер судна, якое мае назву "Браслаўскія азё-

Да сустрэчы на Браслаўскіх азёрах

ры", курсіруе па возеры Дрывяты — самым буйным натуральным вадаёме Браслаўшчыны і пятым па велічыні возеры Беларусі. Маршрут будзе праляга-

ць уздоўж берагавой лініі, даўжыня якой складае каля 40 кіламетраў, і пазнаёміць са слаўтасцямі Браслава, дзіўнымі па прыгажосці прыроднымі ландшафтамі.

У планах Нацыянальнага парка — стварэнне яшчэ некалькіх водных турысцкіх маршрутаў па ланцугу Браслаўскіх азёр на ялах і кацырах.

КАРЦІННАЯ ГАЛЕРЭЯ

Майстар нацюрморта, партрэта і пейзажа

Набліжаецца 200-годдзе з дня нараджэння Івана Хруцкага

Адам Мальдзіс

Іван Фаміч (у ранейшых крыніцах — Трафімавіч) Хруцкі — бадай, самы папулярны беларускі мастак. Яго творы захоўваюцца не толькі ў Беларусі, але і ў добрых двух дзесятках музеяў і іншых краін. Мы не бярэм тут пад увагу Марка Шагала, Казіміра Малевіча, Фердынанда Рушчыца, Хаіма Суціна ці Валенція Ваньковіча: яны нарадзіліся на беларускай зямлі, але могуць, з большай або меншай ступенню дакладнасці, называцца толькі мастакамі шматэтнічнай Беларусі, бо належаць некалькім культурам. Па папулярнасці да Хруцкага набліжаюцца як выразна беларускі мастак Вітольд Бялыніцкі-Біруля і Юльян Жукоўскі. Але, на мой погляд, толькі набліжаюцца.

Нацыянальная належаць Івана Хруцкага была акрэслена не адразу. У першай "Беларускай савецкай энцыклапедыі" ніякіх прыметнікаў у вызначэнні не было: толькі "жывапісец". Асцярожна дабаўлялася: "Творчасць звязана з мастацкім жыццём Беларусі і Расіі". Згадваецца, як рэдагуючы магнаграфію Леаніда Дробава пра беларускае мастацтва

XIX стагоддзя, я доўга абмяркоўваў з аўтарам два варыянты характарыстыкі: "рускі і беларускі" ці "беларускі і рускі"? Нарэшце, у апошнім, 18-томнай "Беларускай энцыклапедыі" знаходзім канчатковае: "Беларускі жывапісец". І гэта слушна: паходзіць мастак з беларускага шляхецкага роду, нарадзіўся і вырас у

контраргумент: Хруцкі быў прадстаўніком традыцыйнай ужо тады акадэмічнай школы, а яна патрабавала абагульненасці. Да рэалізму, дакладнасці ў дэталю перадзвіжнікаў было яшчэ далекавата.

Мастак нарадзіўся амаль 200 гадоў назад — 27 студзеня (8 лютага) 1810 года. Вучыўся спачатку на

іх дэталёва выпісаны садавіна і гародніна, кветкі, часам дзічына, грыбы, посуд. Пералік нацюрмортаў Хруцкага заняў бы паўстаронкі тэксту. Тут змяшчаем рэпрадукцыю аднаго з іх — карціны "Кветкі і плады" (1839), якая сёння захоўваецца ў Маскве, у Дзяржаўнай Траццякоўскай галерэі.

біліся яны пераважна на Полаччыне. Пра гэта сведчаць палотны "Від у маёнтку" (1847), "У пакоях мастака Захарнічы" (1856).

Хруцкаму была блізкая і рэлігійная тэматыка. Ён афармляў іканастасы ў Вільні і Коўне. Яго пэндзлю належыць партрэт полацкага мітрапаліта І. Сямашкі (1838).

Творы Івана Хруцкага сёння раскіданы па розных краінах. Ёсць яны ў Літве, Польшчы, Расіі, Украіне. Да змешчаных тут дзвюх рэпрадукцый з паштовак можна было б яшчэ дадаць "Нацюрморт" (1839) з Навукова-даследчага музея Акадэміі мастацтваў у Санкт-Пецярбургу, "Дзяўчынку з садавінай" (?) з Таганрогскай карціннай галерэі і іншыя. Каля 50 твораў Хруцкага ёсць у музеях Беларусі. Некаторыя з іх змешчаны ў каталогу, выдадзеным у Мінску да 175-х угодкаў мастака.

Такім чынам, ёсць усе падставы неўзабаве адзначыць як у нашай краіне, так і на міжнародным узроўні, нават як памятную дату ЮНЕСКА, двухсотгадовы юбілей з дня нараджэння Івана Хруцкага, які тонка адчуваў і перадаваў на палатне характэрнае жыццё прыроды, рэчаў, чалавечага аблічча.

І. Хруцкі. "Кветкі і плады"

мястэчку Ула на Віцебшчыне (цяпер гарадскі пасёлак Бешанковіцкага раёна). Увесь час, за выключэннем гадоў вучобы ў Пецярбургскай Акадэміі мастацтваў і кароткага прабывання пад Вільняй, жыў у маёнтку Захарнічы на Полаччыне, дзе і пахаваны. Дарэчы, у свой час я пабываў на яго схаванай у лесе магіле. Праўда, могуць мне запярэчыць: на яго партрэтах няма выразнага беларускага сялянскага тыпажу. Але ж унікае

факультэце вольных мастацтваў слаўтага Полацкага калегіума, затым у Пецярбургу браў урокі ў Дж. Доў і А. Варнека, наведваў заняткі ў Акадэміі мастацтваў, якую закончыў у 1836 годзе. І незвычайна хутка, праз тры гады, стаў яе акадэмікам. А з 1845 года да смерці (1885) амаль без выездаў жыў у згаданых ужо Захарнічах.

Шырокую вядомасць Хруцкаму прынеслі маляўнічыя нацюрморты. На

І. Хруцкі. "Партрэт хлопчыка"

Элементы нацюрморта (карзіны з садавінай) прысутнічаюць і на партрэтах мастака. На іх мы бачым прывабныя абліччы пераважна маладых людзей, дзяцей. Для прыкладу змяшчаем "Партрэт хлопчыка" (1834), арыгінал якога належыць Латвійскаму дзяржаўнаму мастацкаму музею.

Што ж датычыцца пейзажаў і інтэр'ераў, то ра-

Аб чым спяваюць салаўі

Вольга Бяляўская

Грамадская арганізацыя "Ахова птушак Бацькаўшчыны" вызначыла, дзе часцей за ўсё ў Мінску чуваць салаўіныя спевы. Выявіць гэта дапамагла акцыя па назіраннях за салаўямі і іх уліку "Салаўіныя ночы".

Спецыяліст аб'яднання па экалагічнай адукацыі Руслан Шайкін раскажаў, што назіранні праводзілася ў сталічных парках і скверах, у іх прыняло ўдзел каля 2 тысяч добраахвотнікаў. На падставе атрыманых ад удзельнікаў званкоў і паведамленняў спецыялісты падрыхтавалі спецыяльную салаўіную карту Мінска. На ёй адлюстраваны месцы пасялення гэтых спевакоў у горадзе: улічаны 363 пункты, дзе чулі салаўіныя трэлі.

"Па колькасці пярнатых можна меркаваць аб стане навакольнага асяроддзя ў Мінску", — сцвярджае Руслан Шайкін. Па выніках акцыі было ўстаноўлена, што Цэнтральны батанічны сад НАН Беларусі — самае любімае месца жыхарства салаўёў. Свае песні тут выводзяць больш за два дзесяткі спевакоў, прычым найбольш актыўна робяць гэта ў прыцемках і ноччу. Дарэчы, падчас акцыі ў Батанічным садзе працавала спецыяльная пляцоўка, абсталяваная бінокліямі і падзорнымі трубамі, на якой кожны жадаючы мог паназіраць за салаўямі, паслухаць іх песні, а таксама задаць пытанні арнітолагам.

Даведка "ГР". Салаўі належыць да атрада вараб'інападобных, зімуюць у Афрыцы. Прылёт салаўёў з месцаў зімоўкі ў Беларусь пачынаецца ў канцы красавіка — пачатку мая. Першымі вяртаюцца самцы — адразу пасля прылёту пачынаюць спяваць. Песня салаўя складаецца з асобных завершаных куплетаў, якія прынята зваць каленамі. Звычайна ў песні салаўя іх больш за дзесяць.